

7/8628
EK.46

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 445
Konu :İstanbul Milletvekili
Erdal ATAŞ'ın
Yazılı Soru Önergesi

.../.../2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 04.11.2016 tarihli ve 43452547-120.07-65046 sayılı yazınız.

İstanbul Milletvekili Erdal ATAŞ'ın Bakanlığımıza yönelttiği, TBMM 7/8628 Esas sayılı yazılı soru önergesine ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Mehmet ÖZHASEKİ
Bakan

EK:
Cevap Yazısı (3 Sayfa)

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN ERDAL ATAŞ'IN
TBMM 7/8628 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR:

Türkiye'nin birçok şehrinde tepkilere neden olan maden arama ve sondajlama faaliyetleri hızla devam etmektedir. Tunceli de, bu konuda mağduriyet yaşayan şehirlerden biridir. Birçok köyde ve şehir merkezinde yapılan HES projeleri, maden arama çalışmaları hem halkın yaşam alanlarına hem de doğaya ciddi anlamda zarar vermekte ve tahribatlara yol açmaktadır.

Bu Bağlamda;

1-Erzincan ve Tunceli bölgesinde yapımı sona eren kaç adet HES mevcuttur? Yine proje aşamasında kaç adet HES mevcuttur?

2-Bu projeler yapılırken havza değerlendirmesi yani Kümülatif etki değerlendirilmesi yapılmış mıdır?

3-Bu projelerin yapılacağı alanlarda Alevilik inancı açısından kutsal addedilen alanlar dikkate alınmakta mıdır?

4-Tunceli'de yaşayan vatandaşların ve kurumların görüşü sorulmakta mıdır? Yine bu bölgelerde altın arama dâhil kaç adet maden ocağı vardır?

5-Bütün bunların iklim üzerindeki etkileri nelerdir?

6-Munzur milli parkı bu projelerden etkilenmekte midir?

7-Bu projelerinin tamamının bölge halkının geçim kaynağı olan tarım hayvancılık ve arıcılık üzerinde araştırılması yapılmış mıdır?

8-Bölge halkının bir bütün olarak bu projelerden etkilenme şekli nasıldır? Yabani hayat bir bütün olarak bu projelerden nasıl etkilenmektedir?

9-Bölgenin birinci derecede deprem bölgesi, depremsellik durumları dikkate alınmakta mıdır?

10-Gerek 'ÇED gereklidir', gerek ise 'ÇED gerekli değildir' dosyaları için hazırlanan Proje Tanıtım dosyaları, sahada mı hazırlanmaktadır yoksa masa başında mı?

CEVAPLAR:

1-Bakanlığımızca, Erzincan ve Tunceli İli sınırları içerisinde yapılması planlanan toplam 15 adet HES projesine ÇED olumlu kararı verilmiştir. Diğer taraftan, HES projelerinde "Elektrik Piyasasında Üretim Faaliyetinde Bulunmak Üzere Su Kullanım Hakkı Anlaşması İmzalanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" gereğince, havzada mevcut, inşa halinde ve mutasavver projeler ile havzadaki mevcut ve gelecekteki bütün ihtiyaçlar, memba developmanı ve mansap su hakları göz önünde bulundurularak son yılları da kapsayan hidrolojik verilere göre fizibilite raporları hazırlanmakta ve DSİ Genel Müdürlüğü'nün onayına sunulmaktadır. DSİ Genel Müdürlüğü'nce havza bazında incelenerek uygun görülmesi halinde fizibilite raporu

onaylanmış olan HES projelerinin ÇED başvuruları Bakanlığımıza yapılabilmektedir. Bununla birlikte, ÇED kararı bulunan ve diğer izin süreçlerini de tamamlamış olan HES projelerinin geçici kabulleri ve devreye alınmasına yönelik çalışmalar da DSİ Genel Müdürlüğü ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından yürütüldüğünden, Erzincan ve Tunceli Bölgesinde yapımı sona eren ya da proje aşamasında olan HES projelerinin sayısı ile ilgili güncel verilere ilgili kurumlardan ulaşılabilmektedir.

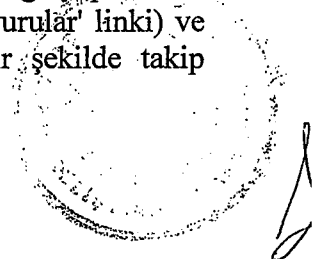
2-Bakanlığımız tarafından yürütülen ÇED çalışmaları kapsamında, diğer enerji projelerinde olduğu gibi, hidroelektrik santral projelerinin hazırlık, inşaat ve işletme sırasında ya da işletme sonrasında, çevre unsurlarında doğrudan ya da dolaylı olarak, kısa veya uzun dönemde, geçici ya da kalıcı, olumlu ya da olumsuz yönde ortaya çıkması olası değişikliklerin, diğer bir deyişle, çevre üzerine yaratacağı etkinin tespiti yapılmakta, her bir projenin işletme öncesi, işletilmesi ve işletme sonrasında etkilediği alan belirlenmektedir.

Projelerin münferit etkilerinin belirlenmesi amacıyla yürütülen bu çalışmalara, kümülatif etki değerlendirmesi çalışması da dahil edilmektedir. HES projelerinin ÇED süreçlerinde havzadaki mevcut, inşa halinde ve planlama aşamasında; içme-kullanma, turizm ve endüstri suyu temini, sulama, taşkın koruma ve enerji maksatları ile bunların dışında olabilecek başka maksatlara yönelik tahsis edilmiş bulunan su kullanım miktarlarının olup/olmadığına dair çalışmalar yürütülmekte, konu ile ilgili mansap su kullanım hakları raporları hazırlanmakta ve ilgili kurumlardan uygunluk görüşü alınmaktadır. Bu görüşler ve proje sahasında yapılan araştırmalar neticesinde tarımsal ihtiyaçlar da gözönünde bulundurularak hazırlanan raporlar, DSİ tarafından yerinde inceleme yapılarak onaylanmaktadır. HES projelerine ilişkin Bakanlığımız tarafından yürütülen çevresel etki değerlendirmesi çalışmalarına, planlanan projenin bulunduğu havza içerisindeki diğer projeler ile birlikte inceleme yapılabilmesi amacıyla Ekolojik/Ekosistem Değerlendirme Raporu, Mansap Su Hakları Raporu, Peyzaj Onarım Planları da dahil edilmektedir. Söz konusu raporlar doğrultusunda, doğal hayatın devamlılığı ve projelerin ekosisteme olabilecek zararının en aza indirilmesi için belirtilen can suyu miktarının, sürekli ve mutlak suretle dere yatağına bırakılmasına ilişkin taahhütler alınmakta, regülatör ve HES binası arasında kalan dere yatağındaki su miktarı tayini için on-line debi ölçerlerin kurularak, İl Müdürlüklerimize ve DSİ Bölge Müdürlüklerine bağlantısı sağlanmaktadır.

Kadim su hakları (balık çiftlikleri, sulama, içme vb.) çerçevesinde doğabilecek su ihtiyacı ise can suyu miktarının dışında tutulmaktadır.

3-Bakanlığımıza başvurusu yapılan diğer projelerde olduğu gibi HES projelerinin ÇED süreçleri içerisinde projenin konusu, türü ve proje için belirlenen yerin özellikleri dikkate alınarak, diğer kurum/kuruluşların yanı sıra, üyeleri arasında Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlükleri'nin de yer aldığı bir inceleme-değerlendirme komisyonu kurularak, projenin mevcut kültür varlıklarına, arkeolojik ve kültürel mirasa, projenin yapılacağı bölgede yaşayan insanlar açısından manevi değeri bulunan hassas alanlar üzerindeki etkilerinin ve alınacak önlemlerin neler olacağı konusunda çalışmalar yürütülmektedir.

4-ÇED Yönetmeliği kapsamında Bakanlığımıza yapılan başvuruların her aşamasında halk ve ilgili halkın bilgilendirilmesi ve projelere sağlıklı erişimi konusunda gerekli hassasiyet gösterilmektedir. Ayrıca 01 Kasım 2013 tarihinden itibaren ÇED işlemlerine ilişkin başvurular "Çevrimiçi ÇED Süreci Yönetimi Sistemi (e-ÇED)" üzerinden yapılmakta olup, söz konusu elektronik uygulamaya geçildiği günden itibaren, zaten Bakanlığımıza/ilgili Valiliğe yapılan her başvuru otomatik olarak internette yayınlanmakta (www.csb.gov.tr/gm/ced 'duyurular' linki) ve tüm ÇED süreci, bütün vatandaşlar tarafından internet üzerinden şeffaf bir şekilde takip edilebilmektedir.

Bununla birlikte proje kapsamında sosyal etki değerlendirme çalışması yatırılarak, yöre halkının proje hakkında detaylı bilgilendirilmesi, alt yapı ihtiyaçları için destek sağlanması, trafik artışıdaki olumsuzlukların bertaraf edilmesi için gerekli önlemlerin alınması, gelir kaynaklarında olabilecek değişimler ve istihdam hususunda beklentilerinin neler olacağı hususlarında araştırma ve değerlendirmeler yapılmaya çalışılmaktadır.

Bakanlığımıza başvurusu yapılan diğer projelerde olduğu gibi HES projelerinin ÇED süreçleri içerisinde projenin konusu, türü ve proje için belirlenen yerin özellikleri dikkate alınarak, merkezdeki diğer kurum kuruluşların yanı sıra, Tunceli ve Erzincan İllerinden ilgili belediyeler, valilik altında faaliyet gösteren, Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, İl Özel İdaresi, İl Halk Sağlığı Müdürlüğü, Afet ve Acil Durum Müdürlüğü vb. kurumlar komisyona davet edilmekte, kurum görüşleri alınmaktadır.

5-Rezervuar alanı olmayan, su depolaması yapılmayan nehir tipi HES projeleri dışında göl alanı olan depolamalı, baraj tipi HES projelerinin ÇED süreçlerinde, su tutulması ile oluşabilecek iklim değişikliği (ortalama bağıl nem artışı, mikroklimatik etki vs.) ve bu değişiklik sonucu bitki örtüsü, fauna, habitat ve biyotoplar üzerine olabilecek etkiler araştırılarak, alınabilecek önlemler belirlenmektedir.

6-Bakanlığımıza başvurusu yapılan diğer projelerde olduğu gibi Erzincan ve Tunceli İllerinde planlanan HES projelerinin de inceleme-değerlendirme süreçleri içerisinde Orman ve Su İşleri Bakanlığı (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü) da yer alması sağlanarak, Munzur Milli Parkına olabilecek etkiler ve alınacak önlemler ortay konulmaya çalışılmıştır.

7-Benzer şekilde Bakanlığımız tarafından ÇED kararı verilen diğer bütün projelerde olduğu gibi Erzincan ve Tunceli İllerinde planlanan HES projelerinin de ÇED süreçlerinde Erzincan ve Tunceli Valiliklerine bağlı Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüklerinin görüşlerine başvurularak, konu ile ilgili inceleme ve değerlendirme yapmaları sağlanmıştır.

8-Ülkemizde planlanan ve ÇED Yönetmeliği kapsamında Bakanlığımıza başvurusu yapılan her proje için, Erzincan ve Tunceli'deki HES projelerinde de bölgenin nüfusu, o bölgede yaşayan insanların sosyo-ekonomik durumu, temel geçim kaynakları vb. hususlar gözönünde bulundurulmaktadır. Bununla birlikte, HES projesi için seçilen alanının ve önerilen proje nedeniyle etkilenmesi muhtemel olan çevrenin; topografyası, sahanın yer aldığı coğrafi bölge ve iklim özellikleri, karayolları ve yerleşim merkezlerine göre konumu, arkeolojik ve kültürel varlıklar ile ilişkisi, doğal koruma alanları, yaban hayatı ve milli parkla olan ilişkisi, zirai ve sanayi durumu ve aday sahanın lojistik konumu, bölgenin nüfus, fauna, flora, jeolojik ve hidrojeolojik özellikleri, doğal afet durumu, toprak, su, hava ve atmosferik koşulları, iklimsel faktörler, mülkiyet durumu, kültür varlığı ve sit özellikleri, peyzaj özellikleri, arazi kullanım durumu, hassasiyet derecesi vb benzeri özellikleri dikkate alınmaktadır.

9-Ülkemizin diğer bölgelerinde planlanan HES projelerinde olduğu gibi Erzincan ve Tunceli bölgesinde planlanan HES projelerinin de inceleme-değerlendirme süreçlerinde ilgili Afet ve Acil Durum Müdürlükleri'nin görüşlerine başvurularak konuyla ilgili değerlendirme yapılarak ve alınacak önlemler belirlenmektedir.

10- ÇED çalışması kapsamında proje kaynaklı etkiler proje özelliklerinin yanı sıra mevcut çevre özelliklerine bağlı olarak da ele alınarak, önemler belirlenmekte, dolayısıyla, mevcut çevre özellikleri ile ilgili çalışmalar ÇED sürecinin başlaması için hazırlanacak Proje Tanıtım ya da ÇED Başvuru Dosyası çalışmaları ile birlikte başlamaktadır. Bu kapsamda, proje ve etki alanındaki mevcut özelliklerin belirlenebilmesi için hem masa başı (literatür taraması), hem de proje yerinde ve yakın çevresinde arazi çalışmaları gerçekleştirilmektedir.